

Oficiální výsledky Národního programu mamografického screeningu v roce 2023

Jan Daneš, Miroslava Skovajsová

Analýza dat (ve spolupráci s Národním screeningovým centrem ÚZIS ČR)

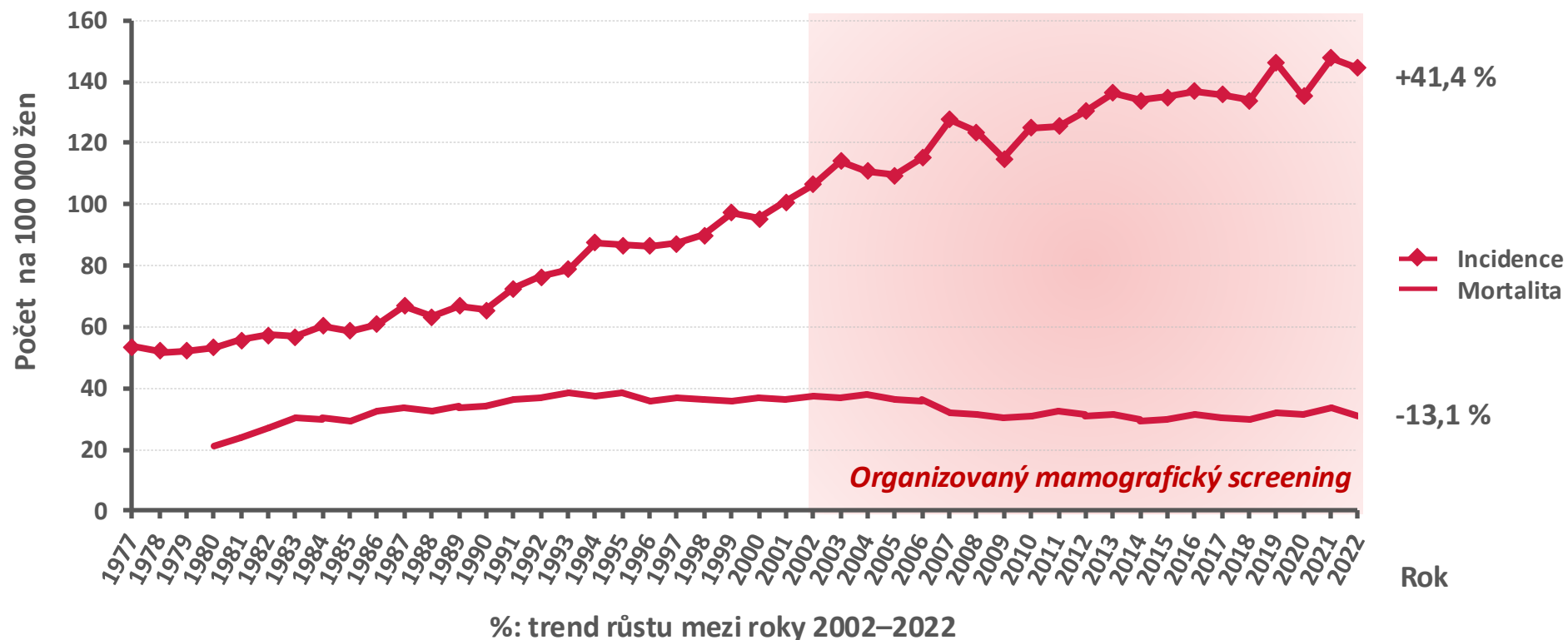
Ondřej Ngo, Monika Ambrožová, Daniel Klimeš, Ladislav Dušek, Ondřej Májek

Úvod

- V České republice probíhá od roku 2002 Národní program screeningu karcinomu prsu
- Program je od počátku plně organizovaný, s jasně definovanými pravidly a sítí kontrolovaných akreditovaných center
- Nedílnou součástí programu je jeho informační podpora, která umožňuje průběžné hodnocení celého screeningového procesu a jeho dopadu na cílovou populaci
- V lednu 2014 bylo v ČR zahájeno adresné zvaní žen do programu screeningu karcinomu prsu
- Program dosahuje významného populačního zásahu
 - ❖ bylo provedeno **12 028 874** screeningových mamografií
 - ❖ program pokrývá polovinu cílové populace žen starších 45 let, aktuální pokrytí žen ve věku 45–69 let činí **62,0 %**
 - ❖ v **67 089** případech **byl odhalen zhoubný nádor**, drtivá většina z nich v časných stádiích s velmi úspěšnou léčbou
 - ❖ údaje z datového auditu, centrální databáze mamografického screeningu, IBA LF MU

Populační data o epidemiologii zhoubných nádorů prsu

Incidence a mortalita zhoubných nádorů prsu v ČR

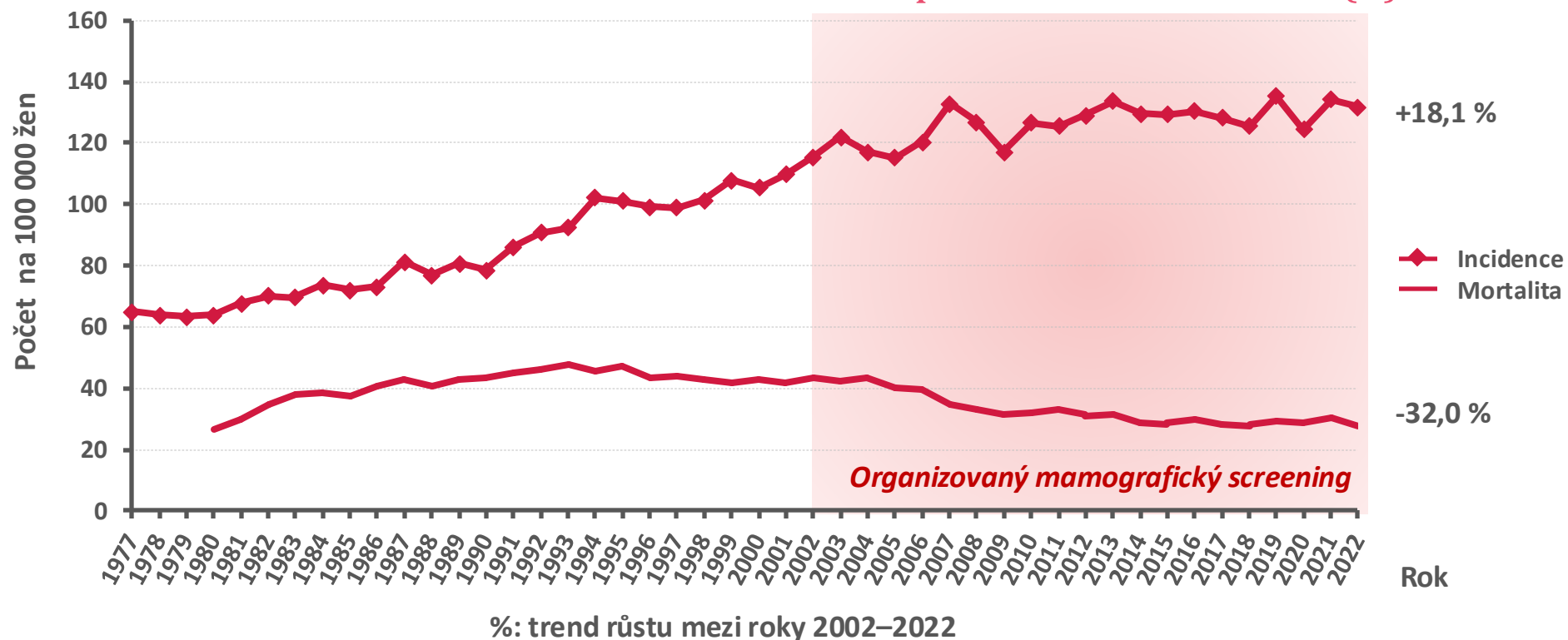

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Incidence – Národní onkologický registr ČR; Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994

Program významně ovlivňuje populační epidemiologii onemocnění
 Dlouhodobě klesající mortalita tohoto onemocnění při rostoucí incidenci svědčí
 o zřetelném dopadu screeningového programu na pokročilost onemocnění

Incidence a mortalita zhoubných nádorů prsu v ČR

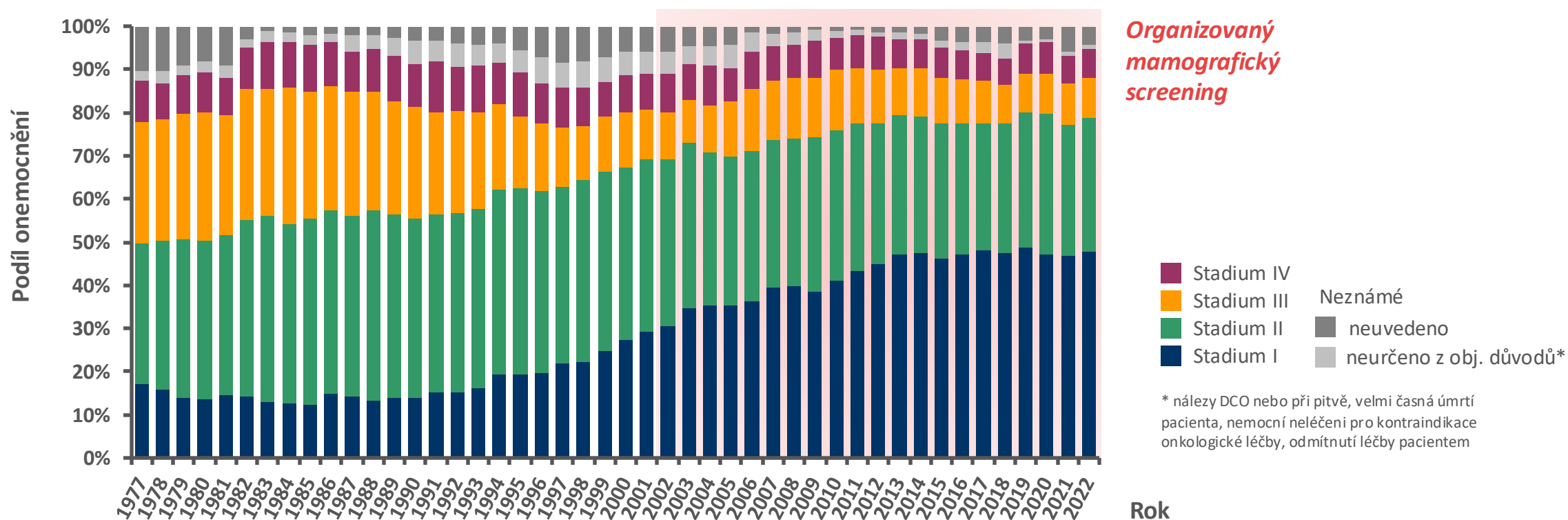
Věkově standardizovaná incidence a mortalita dle evropského standardu ASR(E)

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Incidence – Národní onkologický registr ČR; Mortalita – Národní onkologický registr ČR do r. 1993, Český statistický úřad od r. 1994
 ASR(E): Revision of the European standard population report of Eurostat's task force. 2013 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013.

Po věkové standardizaci incidence a mortality karcinomu prsu sledujeme od začátku screeningového programu podstatnější pokles mortality

Podíl klinických stadií zhoubných nádorů prsu v ČR

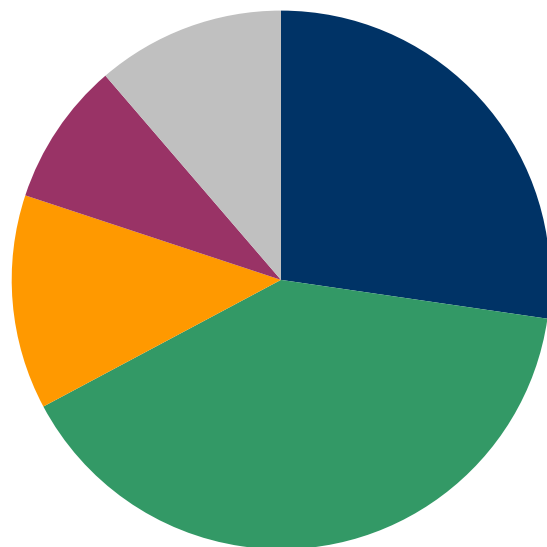

Zdroj dat: NSC/ÚZIS; Národní onkologický registr ČR

Od začátku screeningového programu docházelo ke zvyšování podílu onemocnění v klinickém stadiu I, v posledních sledujeme jeho stabilizaci
 Relativní pětileté přežití těchto onemocnění **je takřka stoprocentní !!!**

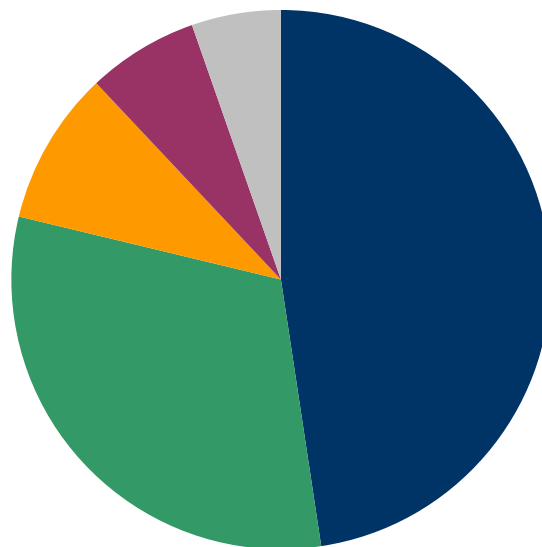
Srovnání zastoupení stadií – NOR, screening

NOR ČR: Rok 2000
N = 5 025

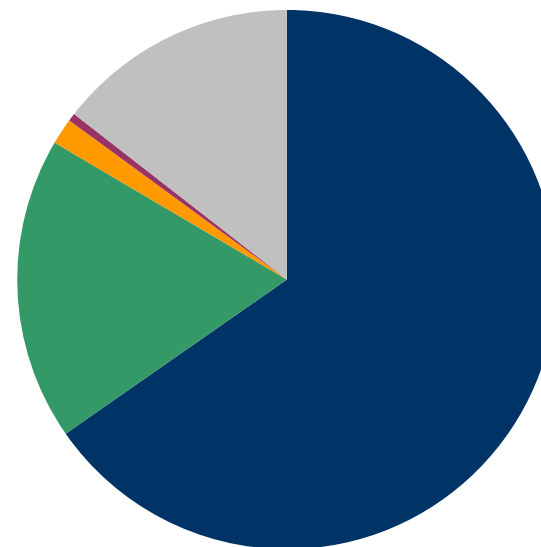
30,8 % stadium I
(mezi známými)

NOR ČR: Rok 2022
N = 7 918

50,3 % stadium I
(mezi známými)

Databáze screeningu: Rok 2023
N = 4 200

76,4 % stadium I
(mezi známými, nepředlěčenými)

POUZE INVAZIVNÍ

- Stadium I
- Stadium II
- Stadium III
- Stadium IV
- Neznámé

Zdroj dat: Národní onkologický registr ČR, NSC/ÚZIS

Zdroj dat: Institut biostatistiky a analýz, LF MU

**V celé populaci postupně roste zastoupení nejčasnějšího stadia
V samotném screeningovém programu jsou v prvním stadiu nalezeny tři čtvrtiny onemocnění**

Základní výsledky programu mamografického screeningu

Časový vývoj základních charakteristik programu

Všechny věkové skupiny	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyšetřených žen	698 719	729 080	677 458	749 785	758 171	795 575
Počet zachycených karcinomů	4 048	4 199	3 972	4 608	4 681	4 954
<i>Detekční míra (na 1 000 vyšetření)</i>	5,8	5,8	5,9	6,1	6,2	6,2
Počet žen s diagnózou dle velikosti primárního nádoru						
<i>Ca in situ</i>	485 (12,0 %)	459 (10,9 %)	448 (11,3 %)	507 (11,0 %)	520 (11,1 %)	591 (11,9 %)
<i>T1</i>	2 715 (67,1 %)	2 819 (67,1 %)	2 595 (65,3 %)	3 109 (67,5 %)	3 114 (66,5 %)	3 182 (64,2 %)
<i>T2</i>	406 (10,0 %)	443 (10,6 %)	436 (11,0 %)	502 (10,9 %)	537 (11,5 %)	515 (10,4 %)
<i>T3</i>	20 (0,5 %)	43 (1,0 %)	21 (0,5 %)	24 (0,5 %)	30 (0,6 %)	35 (0,7 %)
<i>T4</i>	10 (0,2 %)	15 (0,4 %)	14 (0,4 %)	13 (0,3 %)	14 (0,3 %)	6 (0,1 %)
<i>Nádor modifikovaný léčbou</i>	140 (3,5 %)	159 (3,8 %)	159 (4,0 %)	183 (4,0 %)	197 (4,2 %)	162 (3,3 %)
<i>Neznámá velikost</i>	272 (6,7 %)	261 (6,2 %)	299 (7,5 %)	270 (5,9 %)	269 (5,7 %)	463 (9,3 %)

Výrazně převládají nádory malé velikosti

Počet vyšetření v čase roste s výjimkou roku 2020, který je specifický z důvodu pandemie COVID-19.

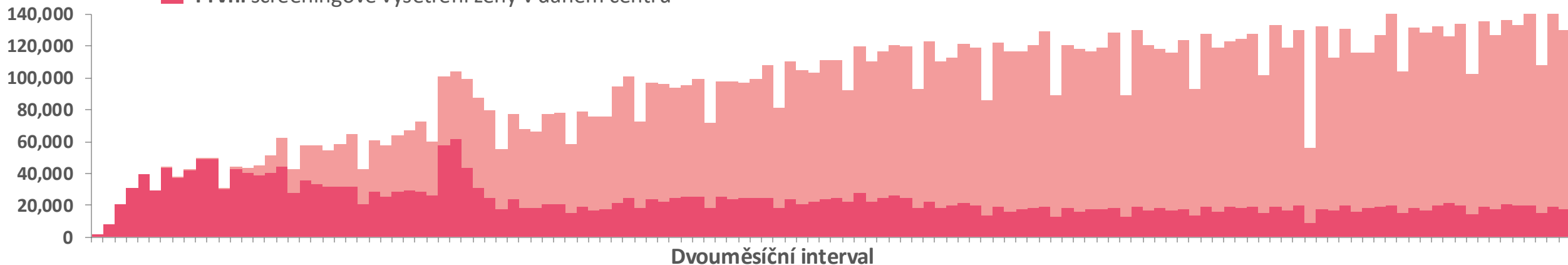
Relevantním údajem hodnocení trendu účasti je pokrytí mamografickým screeningem.

Objem screeningových vyšetření v jednotlivých měsících

Počet screeningových vyšetření

n = 12 028 874 vyšetření

- Další screeningové vyšetření ženy v daném centru
- První screeningové vyšetření ženy v daném centru

Dvoutměsíční interval

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
První	10 046	212 247	258 401	220 188	169 488	231 269	158 248	109 862	129 404	142 196	136 580	141 506	133 615	110 998	102 261	101 596	101 541	107 417	98 420	108 083	112 889	111 752
Další	0	22	6 484	96 391	170 598	237 455	309 505	325 126	408 712	413 224	465 073	507 661	549 311	567 112	592 752	602 755	597 178	621 663	579 038	641 702	645 282	683 823
Celkem	10 046	212 269	264 885	316 579	340 086	468 724	467 753	434 988	538 116	555 420	601 653	649 167	682 926	678 110	695 013	704 351	698 719	729 080	677 458	749 785	758 171	795 575

Převažují další screeningová vyšetření – ženy se vrací do screeningu

V roce 2020 je v důsledku pandemie COVID-19 patrný propad počtu vyšetření v měsících březnu a dubnu

Pokrytí populace mamografickým screeningem

Pokrytí cílové populace mamografickým screeningem

Pokrytí je odhadováno na základě souhrnných počtů screeningových vyšetření:

Původní cílová populace dle vyhlášky 372/2002:

ženy ve věku 45–69 let: 1 846 274 žen

Během screeningového intervalu 24 měsíců (roky 2022 a 2023) bylo provedeno
1 145 424 vyšetření u žen ve věku 45–69 let

Odhadované pokrytí populace (45–69 let)
pravidelným mamografickým screeningem je **62,0 %**

Dle vyhlášky č. 70/2012 (dříve 3/2010 Sb. platná od roku 2010):

všechny ženy starší 45 let

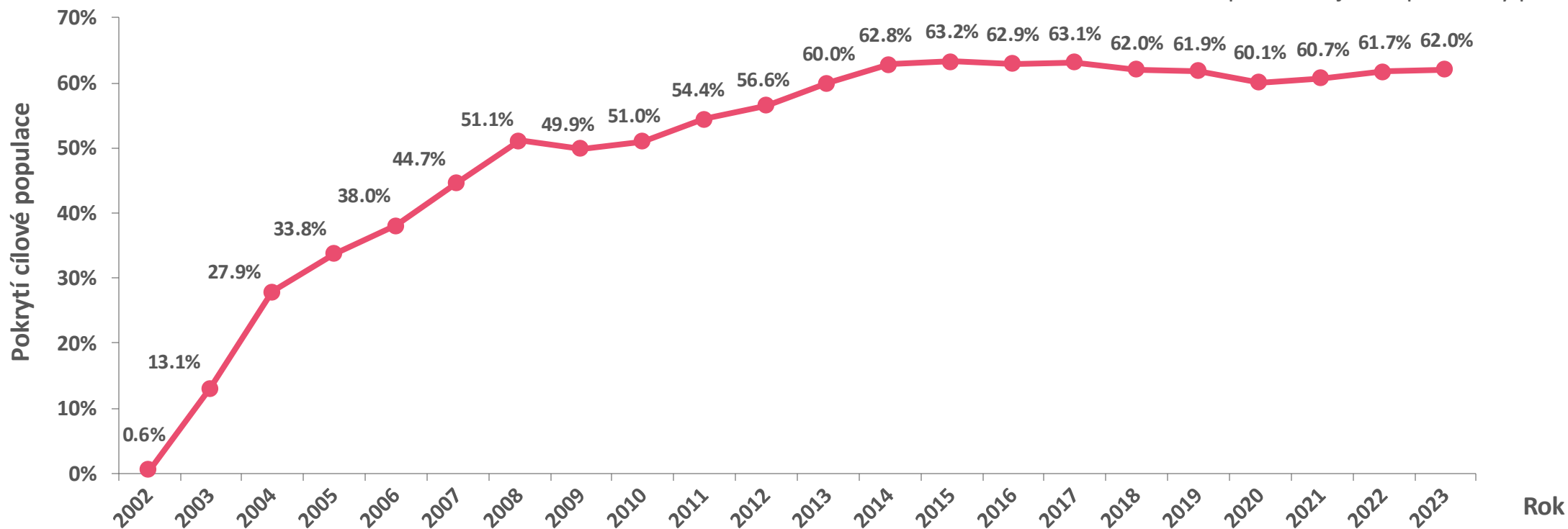
2 802 249 žen, 1 516 895 vyšetření

Odhadované pokrytí: **54,1 %**

Vývoj pokrytí mamografickým screeningem

věková skupina **45–69 let**, rok 2023: 1 846 274

věk představuje věk pacientky při vyšetření

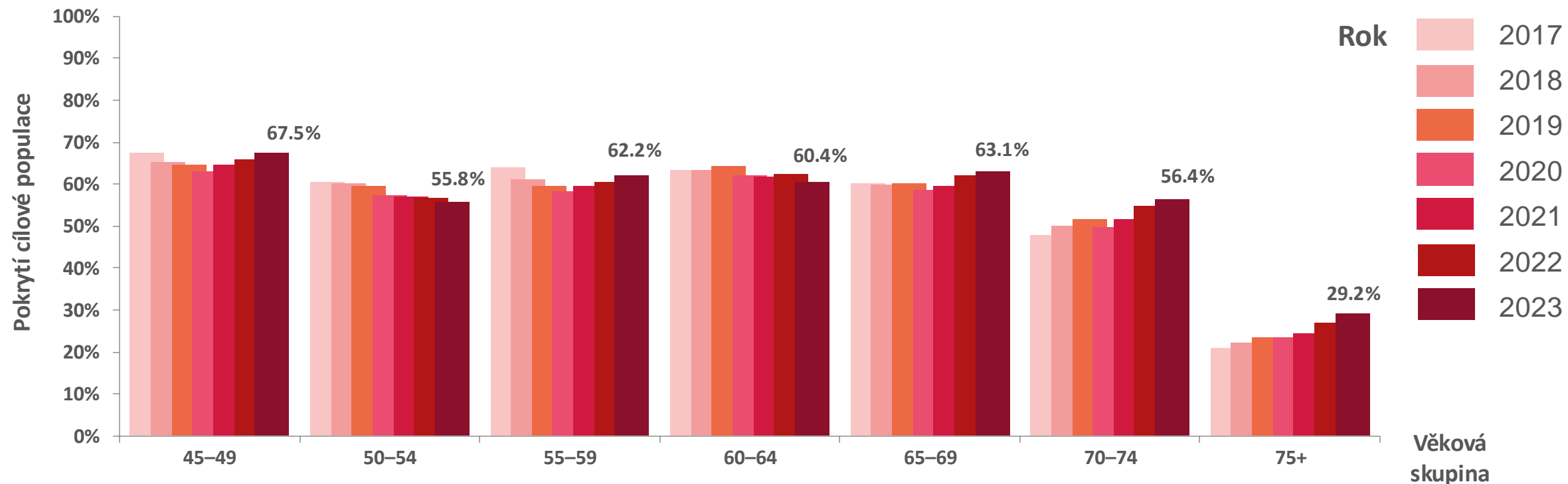

Od roku 2008 je screeningem pokryta přibližně polovina populace ve věku 45–69 let
V posledních letech se pokrytí stabilizovalo na hodnotě přes 60 %, v roce 2020 a 2021 mírně pokleslo, což bylo způsobeno pandemií COVID-19.

Vývoj pokrytí screeningem dle věkových skupin

věková skupina 45+ let, celková cílová populace v roce 2023: 2 802 249

věk představuje věk pacientky při vyšetření

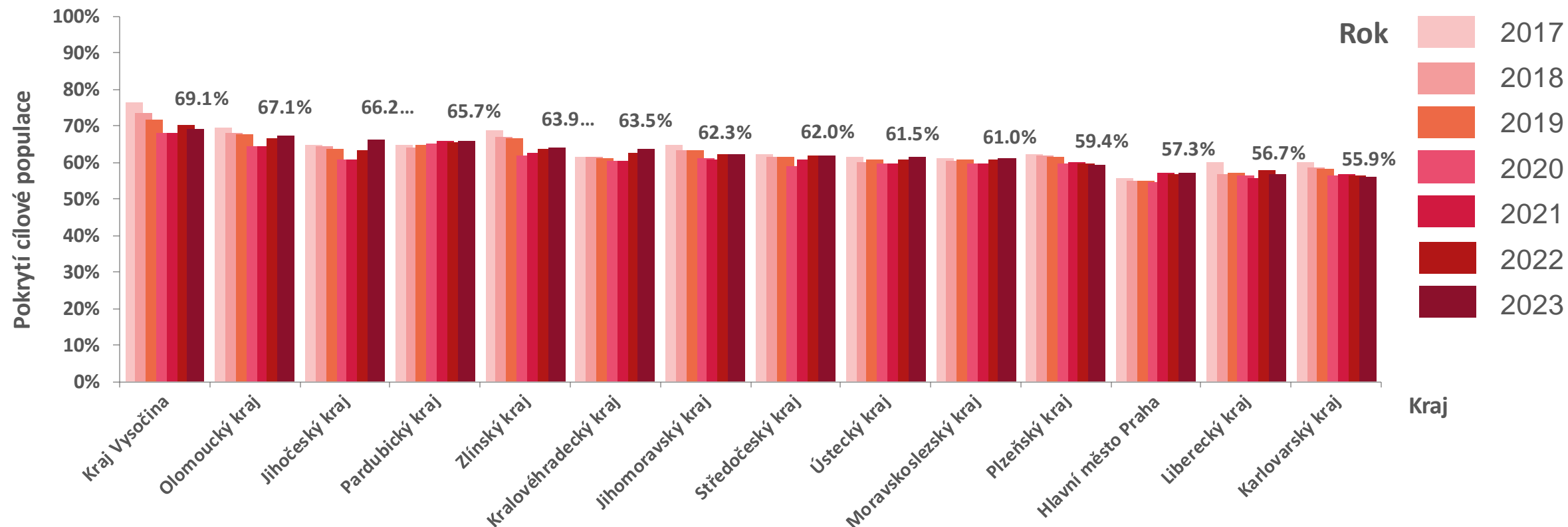

Pokrytí je vyšší u mladších žen. Výsledky v letech 2020 a 2021 byly ovlivněny pandemií COVID-19, kdy došlo k poklesu pokrytí napříč téměř všemi věkovými skupinami.

Od konce pandemie COVID-19 dochází k nárůstu pokrytí ve všech věkových kategoriích s výjimkou žen ve věku 50–54 let a 60–64 let, kde sledujeme pokles pokrytí.

Vývoj pokrytí screeningem dle regionů

věková skupina **45–69 let**, rok 2023: 1 846 274
věk představuje věk pacientky při vyšetření

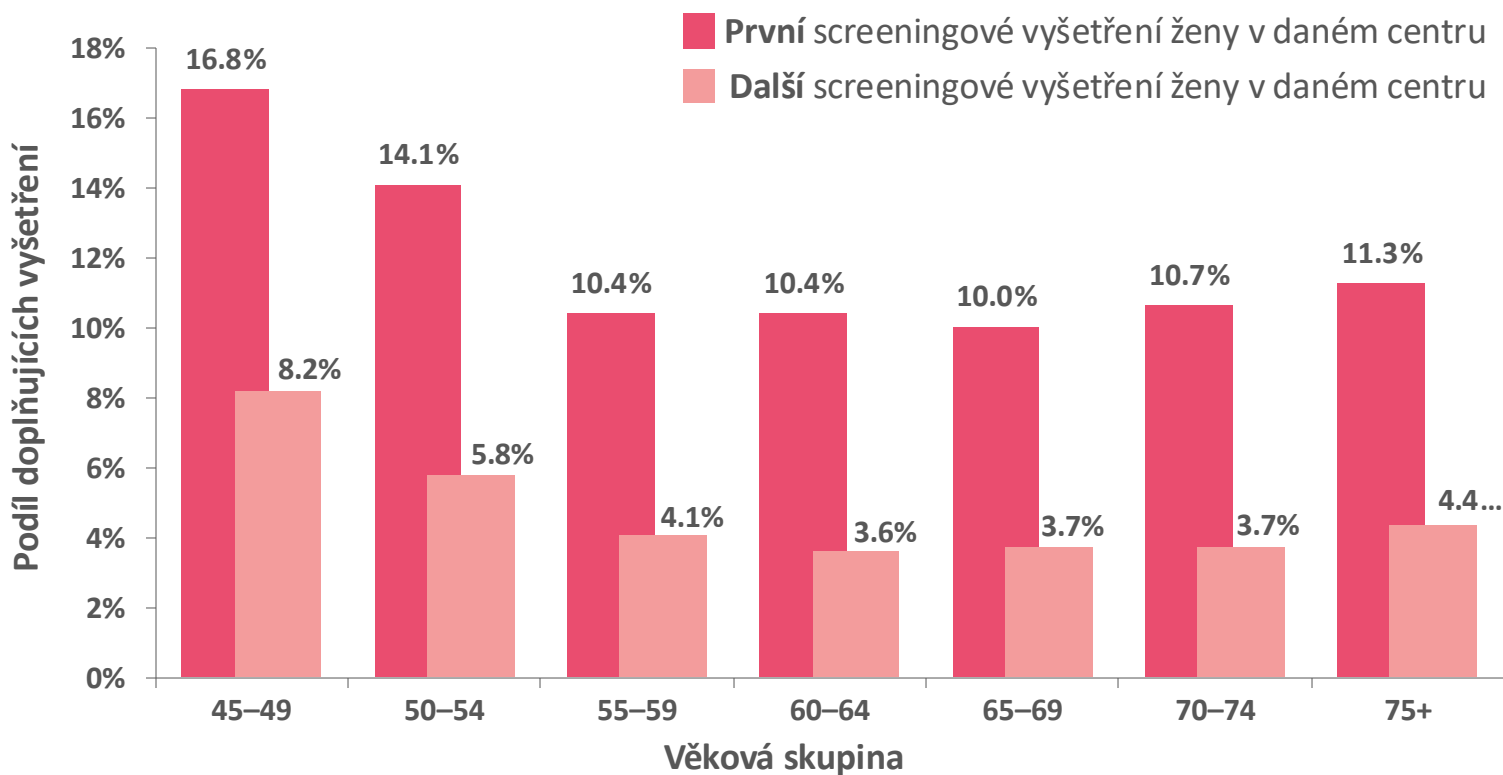
Dlouhodobě neúspěšnější je Kraj Vysočina. Ve většině krajů sledujeme v posledních letech stabilizaci či nárůst ve vývoji pokrytí. Nejvyšší nárůst oproti předchozímu roku byl pozorován v Jihočeském kraji. Výsledky v letech 2020 a 2021 byly ovlivněny pandemií COVID-19, kdy došlo k poklesu pokrytí napříč téměř všemi kraji.

Základní indikátory kvality mamografického screeningu

Podíl doplňujících vyšetření – dle věku/pořadí vyšetření

věková skupina **45+ let, 776 517** vyšetření v roce 2023

věk představuje věk pacientky při vyšetření

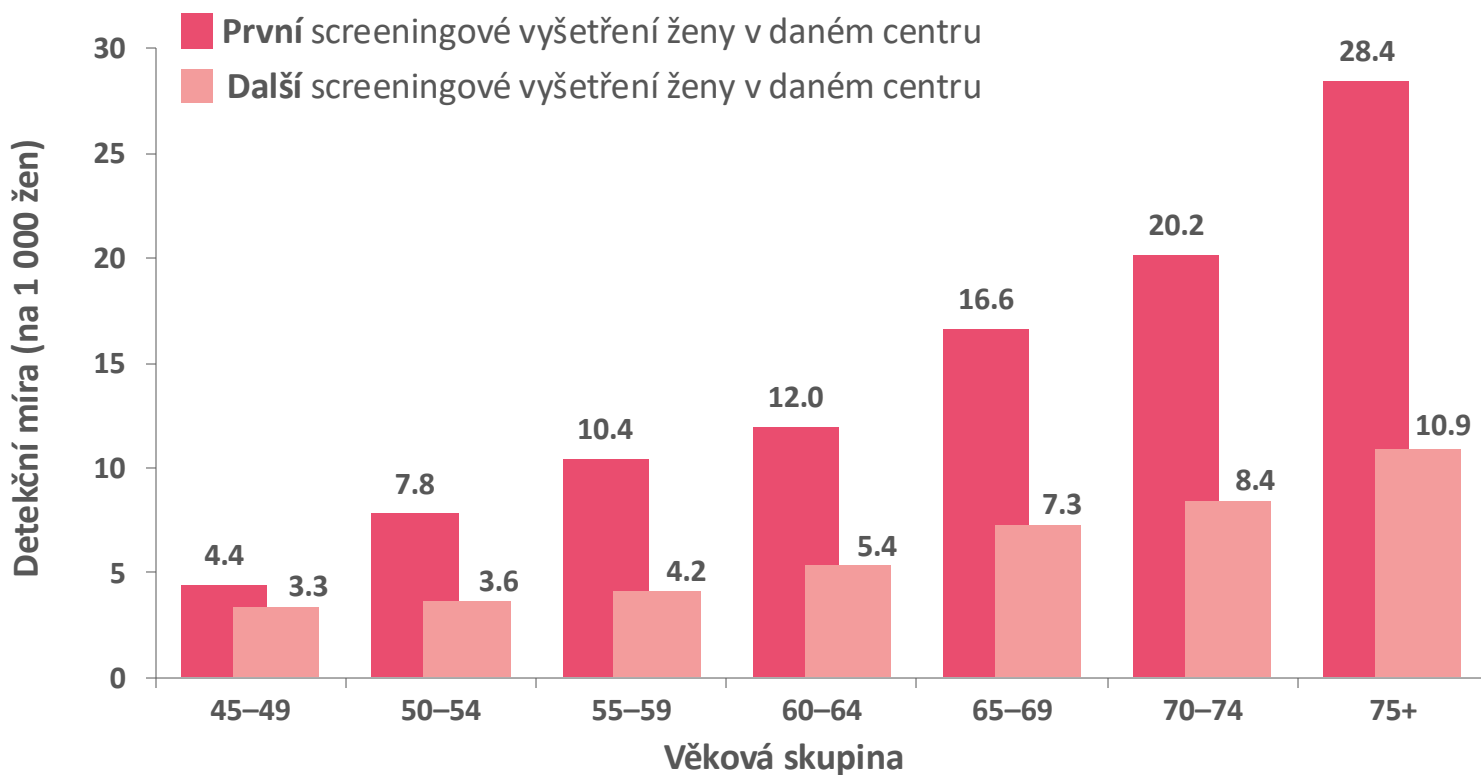

Věk	První screeningové vyšetření		Další screeningové vyšetření	
	Počet vyšetření	Počet doplňujících vyšetření	Počet vyšetření	Počet doplňujících vyšetření
45–49	65 002	10 946	94 868	7 772
50–54	9 200	1 299	103 760	6 009
55–59	5 844	609	102 619	4 162
60–64	4 346	453	90 020	3 269
65–69	4 637	466	102 642	3 811
70–74	4 067	434	93 749	3 501
75+	4 853	548	90 910	3 975

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření
Doplňující vyšetření jsou častější u mladších žen při prvním vyšetření

Detekční míra – dle věku/pořadí vyšetření

věková skupina **45+ let, 776 517** vyšetření v roce 2023
věk představuje věk pacientky při vyšetření

Věk	První screeningové vyšetření		Další screeningové vyšetření	
	Počet vyšetření	Počet karcinomů	Počet vyšetření	Počet karcinomů
45–49	65 002	288	94 868	316
50–54	9 200	72	103 760	375
55–59	5 844	61	102 619	428
60–64	4 346	52	90 020	485
65–69	4 637	77	102 642	745
70–74	4 067	82	93 749	786
75+	4 853	138	90 910	988

Ukazatel je výrazně závislý na věku a pořadí vyšetření, detekce je častější u starších žen při prvním vyšetření
Počty prvních screeningových vyšetření i nalezených karcinomů jsou s výjimkou nejmladší věkové skupiny nízké, odhady detekční míry jsou více orientační

Poděkování

**DĚKUJEME CENTRŮM
MAMOGRAFICKÉHO SCREENINGU
ZA VÝBORNOU SPOLUPRÁCI
PŘI SBĚRU DAT**

**Projekt informační podpory mamografického
screeningu je realizován s podporou společnosti
AVON Cosmetics, spol. s r.o.**

